ఆమె ఒక జాతి మనిషి

రచయిత :

ఆకుండి సత్యనారాయణ

[గతసంచికకుతరువాయి]

3

నాటిసంఘటన అయినతరువాత విశాలంలో ఏమేనా మార్పు వచ్చిందాఅంటే లేదనే చెప్పాలి. అబ్బాయితో అంతఉల్లాసంగా చీట్లాడుతున్న సమయాన్న హఠాత్తుగా భర్త కంటబడేసరికి ఒక్కసారి ఆమె తనప్రవర్తనకు సిగ్గిలినమాట నిజమే. కాని విశ్వనాథంభావించినట్లు అది ఆక్షణంలోనే తుడుచుకుపోయింది— దానివల్ల ఏంప్రయోజనం?

ప్రతిదినమూ మధ్యాహ్నం రెండున్నరకాగానే భర్త ఆఫీసుకు వెళ్ళిందితడవుగా విశాలం యధాప్రకారమే నూనెసీసా, దువ్వెనా చేతబుచ్చుకుని రాముడమ్మగారింటికి బయల్దేరుతుంది. అబ్బాయి అప్పుడు ముందరింటిచీడీలో ఈజీఛయిర్లో కూర్చుని ఆమెను గుర్తించకుండానే, ఆమెరాకతో తన కేమీ సంబంధంలేనట్లు తదేకధ్యానంతో పుస్తకం చూసుకుంటూ ఉంటాడు. అయినా తనరాక అతనికమితమైన ఆనందం కలుగజేస్తుందనీ, తనకోసమే అతడు నిరీక్షిస్తూ ఉంటాడనీ ఆమె సులువుగానే గ్రహించగలిగేది.

ఆమె నెమ్మదిగావచ్చి వెనకటింటి లోద్వారంలో రాముడమ్మపక్కను అబ్బాయికి బాగా కనబడేటట్టు కూర్చుని, జడల్లుకుని చక్కగా బర్మాముడి చుట్టుకుని దానిపైని అర్ధచంద్రాకృతిగా తనచాతుర్యమంతా వినియోగించి పూలుముడుచుకునేది. ముడిచుట్టుకునేందుకూ, పూలుముడుచుకునేందుకూ రెండుచేతులూ పైకెత్తినప్పుడు బింకమైన ఆమె బుజాలవంపులూ, బలిసిన వక్షోజాలఉబుకూ మరీ స్పష్టంగా గోచరించేవి. అవి ఎక్కడ బయటపడిపోతాయో అనే సంకోచభావం ఆమెకుకూడా అంతగా ఉండేదికాదు. అబ్బాయి వాటివంక చూడకుండా ఎంతమాత్రం ఉండలేక పోయేవాడు— ఎవరుమాత్రం చూడకుండా ఉండగలుగుతారు? అప్పుడప్పుడు వారిసంభాషణకూడా ఏదో వింతగాఉండేది.

ఒకొ్కక్కప్పుడు అబ్బాయి భార్యకు వింత వింత తలపిన్నులూ, పైటపిన్నులూ కొని తెచ్చేవాడు. అవిచూసి 'అబ్బాయి! ఖరీదిస్తాను, నాకుకూడా ఇలాంటివి తెచ్చిపెట్టవూ!' అనేది విశాలం.

'తెచ్చినందుకు ఏమిటి బహుమతీ ఇస్తావు?' అనే వాడబ్బాయి చిరునవ్వుతో.

అలా అనడంలో అతని ఉద్దేశమేమిటో ఆమె వెంటనే గ్రహించగలిగేది. కాని పైకి మాత్రం ఆసంగతి గ్రహించనట్లే 'పోనీలే! తెస్తే ఇంతలో అరిగిపోతావుకాబోలు... తేనక్కర్లేదులే!' అనేది గోముగా.

ఆమరుచటిదినమే వాటిని అతడు తెచ్చి

ఇచ్చేవాడని మన మూహించుకోవచ్చును. ఖరీదుమాటా ? అది బహు స్వల్పం. దాన్ని గురించి ఎవరు తలబెడతారు? అబ్బాయివంటి ఉదారస్వభావుడు బొత్తిగా తలపెట్టడు; అంతకిందకు అత దెప్పుడూ దిగలేడు. ఆసంగతి విశాలానికి తెలీనిదికాదు. అయితే మొట్టమొదట ఆమె ఏదేనా చెప్పగానే అతడు కొంచెం మురిపించడం, ఆమె అలగడం అదంతా మామూలే, ఉత్త తమాషాకే.

వినూత్నమైన నాగరిక వేషాలను గురించి విశాలానికి పూర్తిగా తెలుసును. తెలీడమే కాదు. ఆమే వాటికి ఆదర్శకురాలని కూడా చెప్పవచ్చును. నాజూకైన రకరకముల జాకెట్టు కత్తిరింపులూ, లేసుపనులూ ఎంతోమంది స్త్రీలు ఆమెవద్ద నేర్చుకుంటూ ఉంటారు. ఒక్కొక్కరోజున ఆమె వేషం మరీ వింతగా ఉండేది. ఎంతో కళానైపుణ్యం అందులో గోచరించేది. అలాంటప్పుడు అబ్బాయిచూసి 'విశాలం! మీవదినకుగూడా ఇప్పటి ఫాషన్లు కొద్దిగా నప్పరాదూ!' అనేవాడు.

'నువ్వు మప్పలేవేమిటి?' అనేది విశాలం కెంపుబారిన ముఖంతో.

'మీ ఆడవాళ్ళసంగతులు, మీఫాషన్లు మాకేం తెలుస్తాయి ?' అనేవాడు అబ్బాయి లోపల తనకు తెలీకపోవడమేమిటి అనే గొప్పతో పొంగిపోతూ.

ఆమాటపైని 'అయ్యో! తెలీదు, పాపం!...ఏమీ తెలీకుండానే అంతలేసి కధలు రాస్తున్నావు!' అనేది విశాలం.

ఆమాటలు ఎవరికైనా హుషారు పుట్టించక మానవు. కాని అబ్బాయి మనసులో మాత్రం హుషారుకు బదులు ఏదో కించను రేకెత్తింపజేసేవి. అందుకు కారణం లేకపోలేదు. ఇంతవరకూ తను ఎంతో గొప్ప కధకుడని తన రచనానైపుణ్యమునందామె ఎంతో విశ్వాసముంచింది, ఆ విశ్వాసమంతా వట్టి భ్రమేనని ఆమె భావించవలసిన సమయం ఎప్పుడైనారావచ్చునేమోనని అతడు భయపడుతూ ఉంటాడు.

అయితే అబ్బాయి గొప్ప కధకుడని విశాలం' భావించడంలో సత్యం లేకపోలేదు. ఆమె భావించిన కంటె అధికమైన సత్యం అందులో ఉంది. అతడు ఎన్నో కధలను ఎంతో మనోహరమైన వాటిని రచించాడు. వివిధ మానవప్రకృతులయొక్క మనస్తత్వాన్ని ఎంతో చక్కగా, యధార్ధంగా చిత్రించాడు. అతని భాషలోనూ, పాత్రలలోనూ జాతీయతా, ఆత్మవ్యక్తిత్వం పరిమళిస్తూ ఉంటాయనడం కూడా వాస్తవమే. కాని ఏంలాభం? అతనిరచనలలోని గొప్పతనాన్ని ఇంతవరకూ ఎవ్వరూ గుర్తించలేదు. ఎన్నోసార్లు అతడు ఎంతో ఆశతో ప్రకటనార్ధము పంపిన వ్యాసాలు పత్రికాధిపతులనుండి వెంటనే తిరుగుముఖమై వచ్చేయి. ఇంకొకడైతే అక్కడితో కొంచెం బుద్ధి మళ్ళించుకుని తన ప్రయత్నం విరమించుకోవలసిందే. కాని అత డెంత మాత్రం నిరాశచెందలేదు. 'ఎప్పుడోనాడు నేను తప్పక నెగ్గగలను. నారచనలోని గొప్పతనాన్ని గుర్తించేవారు, నాహృదయాన్ని అర్ధంచేసుకునే వారు ఈవిశాల ప్రపంచంలో ఎప్పటికైనా, ఏమూలనైనా ఉండకపోరు' అని భవభూతివలె తనకు తనే విశ్వాసం కలిగించుకునే వాడు. పాపం, ఎన్నిసార్లు పరాభవం పొందినా అతని కాఆశమాత్రం ఎప్పటికీ వొదిలేదికాదు.

ఎలాగైతేనేం ? విశాలానికిమాత్రం అతని రచనానైపుణ్యమునందలి విశ్వాసం ఈషత్తూ తగ్గకపోగా దినేదినే అధికమౌతూ ఉం

డడం చాలా సంతోషకరమైన విషయం. గొప్ప కథకుడు కావడానికి తగిన లక్షణా లెన్నో అతని రచనల్లో ఆమెకు పొడగడు తూఉండేవి. వివిధపాత్రలయొక్క మనోభా వాలను అతడు వ్యక్తపరుస్తూ ఉంటే తన మనసులోని భావాలనే చెబుతున్నట్లు ఆమె కనిపించేది. పాత్రల హృదయాలలోని రహ స్యాలనూ, వారి ఆలోచనలనూ అతడు బైట పెడుతూ ఉంటే తన హృదయంలోని రహ స్యాలనే, తన ఆలోచనలనే బైటపెడుతు న్నట్లు ఆమెకుతోచి అతని కెలా తెలిశాయా అని అమితమైన ఆశ్చర్యం కలిగేది. అందు చేతనే కావాలు అతనంటే ఆమెకంత ప్రేమ. ఒక్కక్షణమైనా అతణ్ణి వొదిలి ఉండడమం టే ఆమెకెంతో కష్టంగా ఉండేది.

ఇటువంటి సమయంలో రాముడమ్మ పురిటి కని పుట్టింటికి వెళ్ళవలసివచ్చింది. ఇంక వారికి కావలసిందేమిటి? గుర్రాలకు పగ్గాలు వదల్చి నట్లయింది. ప్రతిరోజూ మధ్యాహ్నం రెండు న్నరకల్లా భర్త ఆఫీసుకు వెళ్ళగానే విశాలం అబ్బాయిదెగ్గిరికి వస్తుంది. అబ్బాయి ఇంట్లో కూడా ఎవ్వరూలేరు. వారిద్దరే. వారిప్పు డెలా ప్రవర్తించినా చూసేవారు, అడిగే వారు ఎవ్వరూలేరు. మధ్యను మండడిద్వారం కూడా ఉన్నందున వారేమిచేసినా, ఎలా ప్ర వర్తించినా ఎవరికీ తెలీదని వారి నమ్మకం. కాని అలాభావించడం వట్టిభ్రమ. ఇలాంటి సంగతు లెన్నటికీ దాగవు. ఎలాగో బైటపడ తాయి. వారి సంబంధం ఇరుగుపొరుగువారికి, క్రమంగా స్నేహితులకు, బంధువులకు, పరిచ యస్తులకు అందరికీ తెలిసిపోయింది. ఎవ్వ రూ చూడలేదు. చూడడాని కవకాశంకూడా లేదు. ఎలా తెలిసింది? ఒక్కొక్కప్పుడు అ **చేతనములకు** కూడా మాట్లాడగలశక్తి వస్తుంది కావాలు! గోడలకు చెవులుంటా యంటారు. ఒక్క చెవులేకాదు; నోరుకూడా ఉండవచ్చును—ఆయింటి గోడలే వారి రహ స్యాన్ని బయలుపెట్టి ఉంటాయి. అంతే.

విశ్వనాథం ఆఫీసుకు వెళుతున్నప్పుడు, తిరిగి ఇంటికివస్తున్నప్పుడు అందరూ అతణ్ణి చూపి 'ఇతడే విశాలంభర్త' అని వెనక్కు వెళ్ళి వార్లోవారు నవ్వుకుంటూ ఉంటారు. పాపం, విశ్వనాథానికి ఈసంగతు లేమీ తెలీ వు—అమాయకుడు!

౪

విశాలానికీ అబ్బాయికీ మధ్య కాలంగంతు లువేస్తూంది. ప్రతిదినమూ మధ్యాహ్నం రెం డున్నరకల్లా భర్త ఆఫీసుకు వెళ్లింది తడవుగా వీధితలుపు గడియవేసి మండడిద్వారంతన్న వి శాలం అబ్బాయి దగ్గిరికి బయల్దేరుతుంది. అ బ్బాయికూడా ఆవేళకు చక్కగా తయారై ఆమెకోసం ఆతృతతో ఎదురు చూస్తూఉంటా డు. నాలుగయ్యే వరకూ ఇరువురు మధురమైన చూపులతో, సల్లాపాలతో వారి యిచ్చవచ్చి నట్లు ఎంతో ఉల్లాసంగా కాలంగడుపుతారు. ఆసమయంలో బాహ్యప్రపంచము ఉన్నదనే జ్ఞానమే వారికి తట్టదు. ఇలాసుమారుమూడు మాసములు ఎంతో హాయిగావెళ్లాయి. ఇం తవరకూ ఒకర్నొకరు కలుసుకోనిదే ఒక్క దినంకూడాగడవలేదు. పైగా రోజుకు రెండు మూడుసార్లు వారుకలుసుకునే సమయాలు కూడా ఎన్నోఉన్నాయియని చెప్పవచ్చును.

కాని దినములు ఎప్పుడూ ఒక్క మాది రిగా సౌఖ్యంగా జరగవు. అలా జరుగుతే ప్రపంచం దుఃఖభూయిష్టమని భావించవలసిన అవసరమే ఉండదు.

ఒకరోజున ఎప్పటివలెనే ఒంటిగంట కల్లా

అబ్బాయి మేలుకుని, ముఖంరుద్దుకుని, క్రాపు సవరించుకుని నీటుగా తయారై విశాలం కోసం ఎదురుచూస్తున్నాడు. గడియారం మెల్లగా రెండు కొట్టింది. మిగతా అరగంటా ఎంతలో గడుస్తుంది ఎంతలో విశాలం వస్తుందని ఆతడు తహతహలాడి పోతున్నాడు. ఎలాగై తేనేం. రెండున్నరఅయింది. వీధితలుపుగడియ వేసివచ్చి ఏక్షణంలో విశాలం వస్తుందోఅని అనుక్షణమూ మండడిద్వారం వంక చూస్తున్నాడు. మూడయింది. కాని ఆవేళ ఎందుచేతనో ఇంకా విశాలంరాలేదు. ఆమె వచ్చే వేళమించి అరగంటయింది. ఇంకా భర్త ఆఫీసుకు వెళ్ళకుండా ఉంటాడా? జడల్లుకుందికైనా అంత ఆలస్యంకావడానికి అవకాశం లేదు. ఒక వేళ తలంటుపోసుకుంటున్న దేమో అనుకున్నాడు. మూడుంపావయింది. ఇహను రావచ్చును. చిన్నచప్పుడయేసరికి మండడి ద్వారంతట్టు అదిరిచూస్తున్నాడు. మూడున్నర...నాలుగు. కాలం జరిగిపోతూంది. అయినా విశాలం రాలేదు. ఏమిటిది? ఎవరో బంధువులు పసుపుకుంకానికో, భోజనానికో పిలుస్తే బాగుండదని వెళ్ళిఉంటుంది. అంతే! ఎంతో తప్పనిసరి అయినపని, ఎంతో ఆటంకము లేకపోతే ఆమెఎన్నటికీ రాకుండా ఉండి పోదు.

ఆనాటికి మరిరాదని నిశ్చయించుకుని అబ్బాయి షికారుకు బయల్దేరాడు. కాని అతనికేమీ తోచలేదు. ఎవరితోమాట్లాడడానికి మనసు పోలేదు. సుమారు ఏడుగంటలవరకూ ఎంతో నిరుత్సాహంగా, ఒంటరిగా ఎక్కడెక్కడికో తిరిగి ఆతన్న హోటలుకు వెళ్ళి రెండు మెతుకులు వేసుకుని ఎనిమిదింటికి ఇల్లుచేరుకున్నాడు.

వీధితలుపు తాళంతీసి లోన అడుగువేస్తూ ఉండగా కాలికేదో పుస్తకం తగిలినట్లయింది. ఏమిటాఅని దానిని చేత్తో అందుకుని ఆతృత ప్రేరేపిస్తూ ఉండగా తొందరతొందరగా దీపం వెలిగించి చూశాడు. అతని కళ్ళు గిర్రున తిరిగిపోయాయి. ఛర్రున పైనున్న కవరుచింపి చూశాడు. స్వచ్ఛమైన దంతపు పలకవలె తెల్లగా, నున్నగా మెరిసిపోయే కవరుతో;త్రివర్ణ శారదాచిత్రంతో'సరస్వతి'. అమితమైన ఆశతోనూ, ఆతృతతోనూ అతని హృదయం తహతహలాడి పోతూంది. చప్పున కవరుతిప్పి విషయసూచిక మొదటినుంచి సఖం వరకూ చూశాడు. అతనిదృష్టి ఆగిపోయింది. అతడు చూస్తున్నది నిజమో కలో అతనికి తెలీలేదు. తొందరగా పేజీలు తిప్పి ఒకదగ్గిర ఆపేడు. పెద్దఅచ్చులో, చక్కని సముచితమైన చిత్రములతో తనకథ గోచరించింది. అవ్యక్తమైన ఆనందమూ, ఆశ్చర్యమూ ఒకేసారి అతణ్ణి అలుముకుపోయాయి. కథంతా ఒక్కసారి పేజీలన్నీ తిరగవేసి చూశాడు. మళ్ళీ మొదటినుంచి చివరవరకూ జాగ్రత్తగా చదివేడు. తిరిగి మొదటికివచ్చి శీర్షికపేరు, తనపేరు దగ్గిరనుంచి మరోసారి చూస్తున్నాడు——అతని జీవితంలో అటువంటి సమయం ఎన్నడూ ఎరగడు.

దీపం కొద్దిగా తగ్గించి మంచంపైన పడుకుని ఇంకా దాన్నిగురించే ఆలోచిస్తున్నాడు.

ఆకథ రాయడానికి తనకెంతకాలం తీసుకుంది? శైలి సరళంగా నడవడానికి, ఇంపుగా వినబడడానికి ఎక్కడ ఏపదంవేస్తే సరిగా పొందుతుందో అని ఈపదంకాదని ఆపదమూ ఆపదం కాదని ఈపదమూ మారుస్తూ కథనంతట్నీ చెక్కిన శిల్పంవలె తయారుచేయడానికి తను ఎంత చాతుర్యం వినియోగించవలసివచ్చింది? పాత్రలు కల్పితములవలె కా

కుండా యథార్థంగానూ, స్వాభావికంగానూ గోచరించేటట్టు చేయడానికి తన జీవితంలోని యెన్ని అనుభవాలను, యెన్ని సంఘటనలను స్మృతికి తెచ్చుకుని వాటితో పాత్రల అనుభవాలను సరిచూసుకోవలసి వచ్చింది? యెలాగైతేనేం? తన ప్రయత్నం ఇంతకాలానికి సఫలమైంది. ఇప్పటికైనా సరస్వతిపత్రికవారు తనశక్తిని గుర్తించగలగడం సంతోషకరమైన విషయం.

ఇంతవరకూ ఊర్లోని పండితులూ, వ్యాస రచయితలూ, కవులూ, కథకులూ ఎవ్వరూ తనశక్తిని గుర్తించలేదు. తనని సామాన్యునిగా భావించి తనని చూసినప్పుడల్లా తృణీకార భావంతో ఎంతో నిర్లక్ష్యంగా తరలి పోయేవారు. తనుకూడా వారితో సమానంగా తలెత్తుకుని తిరగలేక పోయేవాడు. అవును; ఎలా తిరుగుతాడు? ఇంతవరకూ తనది ఒక్క వ్యాసమైనా ఎందులోనూ ప్రకటింపబడలేదు. ప్రతిమాసపత్రికలోనూ, పక్షపత్రికలోనూ అడుగునా, పైనాకూడా వారి వ్యాసములూ, పేర్లూ అచ్చు పడుతున్నాయి. కాని ఇప్పుడు తన సమయంవచ్చింది. తనసంగతి ఇప్పుడు వారికి వ్యక్త మవుతుంది. ఇలాగున ఆలోచనల మీద ఆలోచనలు అతని తలలో తిరిగి పోతున్నాయి... తూరుపు తెల్లవారింది. కాని అంతు లేని ఆనందపారవశ్యంలో ఆరాత్రి ఎలాగడిచి పోయిందో అతనికి తెలీలేదు. విశాలంరాలేని నెలితికూడా అతని కప్పుడు తట్టలేదు.

దీపపుకాంతి సన్నగిల్లి గదిలోనికి వెలుగు వచ్చేసరికి అతడు గడియారంవైపుచూశాడు. అయిదయింది. వెంటనే సరస్వతిని సూట్కేసులో భద్ర పరచి దంతధావన వగైరాలు ముగించిస్నానం చేశాడు. తరువాత చక్కగా క్రాపు దిద్దుకుని సన్నని కద్దరుపంచా, లాల్చీ ధరించాడు. అన్నిటి కంటె విశేషమైంది ఆనాడు అతడు తనకున్నితమైన 'సెల్యులోయిడు' కట్టుతోనున్న అతివిలువైన కళ్లద్దాలను ధరించుకోవడమే.

అతని కళ్లద్దాలకు ఒక విధమైన వ్యక్తిత్వంఉందని చెప్పవచ్చును. వాటిని అతడు యెంతో అరుదుగా తగిన సమయములలో తప్ప యెప్పుడూ ధరించడు. వాటిని ధరించినప్పుడు కవికుమారునికి, కళోపాసకునికి చెందిన ఒక విధమైన దీప్తి అతనిముఖంలో తాండవిస్తుంది. అతని తల హఠాత్తుగా కుర్రతరహాగా కాకుండా యెంతో విలువైన దానివలె గోచరిస్తుంది. వాటిని ధరించి నప్పుడు నిత్యమూ అతనితో అతిచనువుగా మెలగుతున్న అతని స్నేహితులుకూడా అతణ్ణి యెంతోగౌరవభావంతో చూడకుండా ఉండలేరు. అతనివేష మంతా పూర్తి అయిన పిమ్మట ఠీవిగా నడుచుకుంటూ కాఫీ తీసుకుందికని ఫలహారపుశాలవైపు బయల్దేరాడు. అక్కడ ఫలహారం కాఫీతీసుకున్న పిమ్మట ఒక సారి పఠనమందిరానికి వెళ్లనలెననే అభిలాష కలిగి అటువైపు మళ్లేడు.

ఆనాడు ఆదివారం; ఆఫీసులకూ, కళాశాలలకూ శెలవు అయినందునా, రావలసిన కొత్త పత్రికలన్నీ అప్పటికే వచ్చిఉన్నందునా ఉద్యోగస్తులూ, ఉపాధ్యాయులూ, విద్యార్థికులూ, వ్యాసరచయితలూ, కవులూ, కథకులూ అందరూ గుండ్రని విశాలమైన టేబిలు చుట్టూ కూర్చుని యెవరిమట్టుకు వారే తలోపత్రికాతీసి తిరగ వేస్తున్నారు. అబ్బాయి లోన అడుగుపెట్టేసరికి వ్యాసరచయితలూ, కథకులూ, విద్యార్థికులూ అందరూ నిర్ఘాంతపోయినట్లు అతని వంకచూసి 'రండి, ఇలా

రండి!' అని యెవరి మట్టుకు వారే అతనికి తమప్రక్కను చోటు చూపించారు.

అతని కాశ్చర్యంవేసింది. యేమిటి దీనిఅర్థం? ఇదివరకు తను యెన్నివేలసార్లు ఆపఠన మందిరానికి వెళ్లలేదు? వారందరూ యెప్పుడూ తననిచూస్తునే ఉన్నారు! కాని ఇంతవరకూ యెవ్వరూ, యెన్నడూ తన్నుగురించి తలపెట్టనైనాలేదు. యెన్నోసార్లు వార్లో వారు యేదోవిషయాన్ని గురించి చర్చిస్తున్నప్పుడు తనుకూడా తనఅభిప్రాయాన్ని వెలిబుచ్చబోయేవాడు. కాని తన అభిప్రాయమునందు యెవ్వరూ యెటువంటిగౌరవముంచినట్లు అతనికి గుర్తులేదు. ఇవాళ హఠాత్తుగా యేమిటీ గౌరవం? నిన్నటికీ ఇవాళకీ తనేమి మారిపోయాడా? ఇంతవరకూ తన సంగతి వారికి తెలీలేదు. నిన్నసరస్వతిలో తనకథను చూడగానే తనలోనిగొప్పతనం వారి కర్థమయింది— 'మూఢః పరప్రత్యయనేయబుద్ధిః' అన్న కాళిదాసునిసూక్తి అతని తలపుకు వచ్చింది.

పఠనమందిరపుగుమస్తా హాలుమధ్యను టేబిలుయెదుట కూర్చుని ఇరుపక్కలాకూర్చున్న ఏవ్యాసరచయితలతోనో, ఉద్యోగస్థులతోనో బాతాఖానీ వేస్తూఉండేవాడు. తనకేదైనా పత్రికలనుగూర్చిసభోగట్టా కావలసి వచ్చి అతణ్ణి అడుగుతే తనకు జబాబు చెప్పడానికి అతడెప్పుడూ తొందరపడలేదు. అతని సంభాషణంతా పూర్తయిన పిమ్మట ఏదోజబాబు యెంతో విసుగ్గా, నిర్లక్ష్యంగా చెప్పేవాడు. ఆజబాబు కోసం అయిదు, పది, పదిహేనునిముషాలు తను పక్కను నిలుచున్నసంగతే అతనికి తట్టేదికాదు—ఇప్పుడు తననిచూడగానే పక్కనున్న కుర్చీపైనున్న రికార్డుతీసి ఖాలీచేసి కూర్చోమని యెంతో బహుమానం చేశాడు.

అంతవరకూ ఒకమూలకూర్చుని ఏదో ఇంగ్లీషుమాసపత్రికను తిలకిస్తున్న శర్మ అబ్బాయిని చూడగానే అతనిచెంతకు వచ్చి పక్కనున్నకుర్చీలో చతికిలబడి చిరునవ్వుతో 'ఏమండీ! సరస్వతిలో మీకథచూశాను. చాలాబాగుంది. అందులోనూ ఉమతాలూకు స్వభావం చాలా చక్కగా చిత్రించారు. ఇంతవరకూ తెనుగు కథలలో స్త్రీల మానసిక స్థితిని యెవ్వరూ అంతస్వాభావసిద్ధంగా నిరూపించడం నేనెక్కడా చూడలేదు.' అన్నాడు.

ఆమాటలు వినే సరికి అబ్బాయికి అమితమైన ఆశ్చర్యం కలిగింది. ఇంతవరకూ శర్మ నవ్వులపత్రికలలో అతితరుచుగా తనకథలు ప్రచురింపబడుతున్నాయనే గర్వంతో తనవిషయంలో యెంతో అనుచితంగా ప్రవర్తించాడు. తనవంటివారితోటి మాట్లాడడమే అతనికి చిన్నతనమన్నట్లుచూసేవాడు. ఇప్పుడు తనపరిచయంకోసం ప్రాధేయపడుతున్న వానివలె కనబడ్డాడు. తనసమయం వచ్చిందికదా అని తనుకూడా వానివలెనే ప్రవర్తిస్తే?... కాని అబ్బాయికి ఆ ఆలోచన ఏమీనచ్చలేదు. అవును; తనుకూడా వానివలెనే ప్రవర్తిస్తే తనగొప్పతన మేముంది? తనుకూడా వానికి సమానుడే అవుతాడు. అంతచులకనివాడు తనెన్నటికీ కాకూడదు—

అందుచేత

'ఏదో—రాసీశాను. స్త్రీలమనోరహస్యాలను సరిగా గ్రహించడానికి తగినంత అనుభవం నాకులేదు. అప్పుడప్పుడు నాకు కలిగిన అనుభవాలను బట్టి వారిస్వభావంగురించి నేనుపడ్డ అభిప్రాయాన్ని మాత్రమే ఉన్నదున్నట్లు వెల్లడించాను. అది యెంతవరకు వారిస్వభావంతో ఏకీభవిస్తుందో చెప్పలేను.' అన్నాడు నెమ్మదిగా.

—సశేషము.